List 47. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 23. novembra 1900.

Politični oddelek.

Zoper obstrukcijo.

Minolo soboto sta izšla volilna oklica obeh slovenskih strank na Kranjskem. Oba oklica govorita tudi o parlamentarni obstrukciji, a vsak zavzema glede nje drugačno stališče.

Oklic narodno-napredne stranke pravi: „Z zastopniki druzih slovanskih narodov naj vežejo naše poslance najtesnejše vezi, pred vsem z zastopniki češkega naroda. Upamo pa, da bodo tudi poslanci tega naroda postopali v zavesti, da moči malega slovenskega rodu ne bi prenesle vsega, kar brez nevarnosti prenese orjaška moč čeških bratov, in da bi te moči brez popolnega oslabljenja nikakor ne mogle prenesti neplodne parlamentarne obstrukcije“.

Oklic katoliško-narodne stranke pa pravi: „Zahtevamo od naših bodočih poslancev, da morajo v tem trenotju v prvo vrsto postaviti domoljubna čustva, ki navdajajo katoliški slovenski narod notri do zadnje koče, da morajo vse svoje moči postaviti v službo avstrijske državne ideje, ideje širne skupne domovine vseh narodov, ki so tako srečni, da živijo pod slavnim habsburškim žezlom. V to ime pa je prva naloga naših poslancev v novem državnem zboru, da vsak poskus, z nova ovirati stvarno delovanje državnega zbora, pomagajo z vsemi silami zaprečiti. Prizadevati si morajo z vso odločnostjo da se vrnejo redne razmere v naše ustavno življenje, in se tako zopet odpre vir plodovite zakonodaje v prid ljudstvu in državi“.

Nam se stališče, ki ga je zavzela glede obstrukcije narodno-napredna stranka zdi pravilno, stališče katoliško-narodne stranke pa skrajno nesrečne, če tudi ne dvomimo, da bodeta s tem stališčem jako zadovoljna dva važna faktorja — sedanje, Slovanom neprijazno ministrstvo in nemška katoliška stranka.

V tem smo vsi jedini, da je češka obstrukcija za nas Slovence ravno taka nesreča, kakor je bila nemška obstrukcija in ni ga na Slovenskem politika, ki bi zastopal nazor, da naj bi naši poslanci češko obstrukcijo podpirali. Ali načeloma obsoditi vsako obstrukcijo, to ni politično. Slovenci nismo toliko močni, da bi mogli kdaj voditi obstrukcijo zoper ves sistem, kakor delajo to Čehi, zgodi se pa lahko, da bodo tudi naši poslanci kdaj prisiljeni, poslužiti se tega orožja. Načeloma smo vsi proti obstrukciji, toda če bi našim poslancem ne bila nobena druga pot odprta in bi šlo za kako stvar, ki je za nas vitalnega pomena, bi morali v najskrajšanem slučaju tudi slovenski poslanci obstruirati. Gospod Povše je nekoč sam rekel, da bi on tako obstruiral, če bi prišla pred zbornico kaka predloga o uvedenju nemškega državnega jezika.

Oklic katoliško-narodne stranke pa ni samo načeloma, jedenkrat za vselej obsodil obstrukcije, s čimur si je stranka zvezala roke, nego naznanja tudi, da bodo poslanci te stranke v prihodnjem državnem zboru z vsemi silami pomagali zaprečiti obstrukcijo Čehov.

Prepričani smo, da si je katoliško-narodna stranka popolnoma v svesti, kaj je s tem naznanila, in prepričani smo tudi, da bodo njeni poslanci v državnem zboru tako postopali, kakor določa oklic, da bodo začeli boj zoper Čehe, ako bi ti obstrukcijo nadaljevali.

Doslej so vse slovenske stranke stale na stališču, da češke obstrukcije ne smemo podpirati, pa tudi ne pobijati. Tudi slovenski poslanci katoliško-narodne stranke so se držali tega in postopali v tem smislu, držeč se pri tem vzgleda češkega plemstva. In to stališče je tudi jedino pravo, toliko bolj, ker so Čehi jedini naši zavezniki, jedini podporniki naših narodnih prizadevanj in jedini pomočniki v borbi za naše narodne ideale.

Ako bi slovenski poslanci zapustili to stališče, ako bi vladi in nemškim klerikalcem v korist začeli boj zoper Čehe, bi to slovensko delegacijo popolnoma izoliralo in bi slovenski narod izgubil vsako pravico zahtevati, naj

ga Čehi še kdaj podpirajo v njegovih prizadevanjih. Vez mej Čehi in Slovenci bi bila pretrgana, in kake posledice bi to imelo za nas, si lahko vsak sam predstavlja.

Nam se sploh čudno zdi, kako je mogla katoliško-narodna stranka zavzeti tako določno stališče glede taktike prihodnjih poslancev. Katoliško-narodna stranka se poganja za ohranjenje skupnega kluba vseh slovenskih, hrvatskih in maloruskih poslancev, pri tem pa določa taktiko, ne da bi vedela, če bodo drugi slovenski, hrvatski in maloruski poslanci s tem tudi zadovoljni. Napredni slovenski poslanci gotovo ne bodo pritrdili tej taktiki, hrvatski tudi ne, poslanci katoliško-narodne stranke bodo torej osamljeni. Ne zdi se nam verjetno, da bi volilni odbor katoliško-narodne stranke ne bil tega sam spoznal, verjetnejše se nam zdi, da se sploh ne meni za druge poslance, ker se ne misli po njih ravnati, ker se ne misli udati sklepu večine skupnega kluba, nego hoče hoditi svoja pota. Z drugimi besedami: Katoliško narodna stranka se je sprijaznila z mislijo, da razbije na narodni podlagi stoječ skupni klub slovenskih in hrvatskih poslancev, naj se potem že združi z nemškimi klerikalci v jeden klub ali pa si osnuje svoj posebni klubčič.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

Pridne hčerke so materi veselje in podpora. Razkropljene po svetu bivajo z materjo v tesni zvezi. Raduje se mati, ako čuje o njih, da se lepo razcvitajo in krepko razvijajo. Kadar je pa v potrebi, sme se zanašati na njihovo pomoč.

Taka mati je družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani; hčerke so ji podružnice, razkropljene po vsem slovenskem ozemlju.

Družba sv. Cirila in Metoda želi ostati v dobrih in hudih dnevih v najožji dotiki s svojimi podružnicami.

Dva vzroka jo nagibata, da danes prav vsem podružnicam pošilja pričujoče pismo, pričakuje pa tudi prav od vseh ugodnega odgovora. Prvi vzrok je — povejmo kar naravnost — potreba, iz katere jo more rešiti le vsestranska krepka podpora. Drugi vzrok pa je ta, da namerava po novem letu izdati „Vestnik“, v katerem bi rada svetu pokazala svoje ljube hčerke, vse svoje podružnice brez izjeme lepo opravljene in dobro urejene.

I.

Ne govorili bi resnice, ko bi tožili, da pojema zanimanje za družbo sv. Cirila in Metoda. Marsikatero koristno društvo je že zamrlo, ker je prvotni ogenj navdušenja zanje prehitro ugasnil; za družbo sv. Cirila in Metoda pa po 15letnem obstanku še vedno gori mnogo blagih src, napolnjenih z ljubeznijo do milega slovenskega naroda in do nedolžne mladine.

Vzrok, da je družba sv. Cirila in Metoda prišla v zadrego in je prisiljena prositi svojih podružnic nujne in vsestranske podpore, ni toliko pojemanje njenih dohodkov, ampak v večji meri rast njenih neogibno potrebnih stroškov. Njeni zavodi se namreč množe, in tako se širi njen delokrog. To je znamenje, da družba ne umira, ampak živi in krepko živi, če tudi deluje brez hrupa in bolj na tihem. Ustanovljene zavode mora družba vzdrževati — da bi se opustili; kaj bi rekli Slovenci! — A težko je tudi odboru glavne družbe neugodno reševati toliko nujnih in dobro podprtih prošenj za razširjevanje že obstoječih šol (na pr. enorazrednice na Muti v dvo- ali trirazrednico), za zboljšanje tu in tam premajhnih ali sicer neugodnih šolskih prostorov in za razne druge podpore, ki vse merijo na otetje slovenske dece, ki se potaplja v nemški in italijanski povodnji. In vender je moral v svoji zadnji seji dne 11. oktobra t. l. krvavečim srcem odbiti mnogo takih prošenj, ker je blagajnik izkazal za to leto že do sedaj 2669 kron primanjkljaja, ta pomanjkljaj pa se do konca leta še znatno povikša, ako se ne pomnože prispevki v teh poslednjih dveh mesecih letošnjega leta.

Izredni večji darovi, kakor volila, številnejše pokroviteljnine in dr. bi sicer družbi uprav sedaj jako dobro došli. A na izrednosti se nikdo ne more zanašati.

Družbi najzanesljivejša opora so redno delujoče podružnice. Prav mnogo jih je, ki leto za letom vestno pobirajo in glavni družbi pošiljajo doneske svojih udov, sklicujejo shode, snujejo poučne ali zabavne sestanke, imajo lepo urejeno in delavno načelništvo, pridobivajo novih udov in o svojem delovanju pravočasno obveščajo odbor glavne družbe. Vsem tem se glavni odbor iskreno zahvaljuje in jih stavi drugim podružnicam v izgled.

Nekaj podružnic pa je v svojem poslovanju nekoliko zastalo. Nekatere že dalje časa niso pobrale letnih doneskov od svojih udov, druge ne sklicujejo zborov, ne obnavljajo o pravem času svojega načelništva in ničesar ne poročajo glavnemu odboru. Vse to je lahko razumljivo iz raznih okolščin. Slovenci imamo mnogo narodnega davka in dela, da včasih ne moremo vsemu kaj. Zato noče glavni odbor družbe sv. Cirila in Metoda nikomur očitati premajhne požrtvovalnosti in delavnosti. Prosi pa vse rodoljube in zlasti svoje podružnice, naj takoj zbero se moči, da družbi, ki je danes na več krajih pogoj našega narodnega obstanka, v sedanji potrebi prihite na pomoč.

Marsikateri ud ene ali druge podružnice bi rad vplačal svoj letni prispevek, ko bi ga kdo v pravem času opomnil, marsikdo bi se v družbo upisal, ko bi ga kdo nagovoril, ali ko bi bila v njegovi bližini kaka delavna podružnica. — Zato prosimo vse podružnice, naj v tem dvojnem smislu požive svoje delovanje, da namreč pobero kolikor mogoče tudi zastale doneske svojih udov, in da skušajo pridobiti kar največ novih družabnikov. — Nekatere podružnice pošiljajo vsako leto v primernem času kakega zanesljivega slà s plačilnimi listki (pobotnicami) do vseh svojih udov, da pobere letne doneske. Ko pošlje blagajnik nabrane prispevke glavni družbi,

odšteje stroške za tacega pobiralca. To postopanje popolnoma odobravamo — menda je do mala najshodneje; tudi je priporočamo povsod, kjer ne morejo člani naših podružničnih odborov do družbenic ali družbenikov.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranji položaj. — Mej vlado in mej Čehi obstoječe nasprotje se je zadnji čas silno poostrilo. Vlada pritiska na vso moč, da se mora iz notranjega uradovanja na Češkem odpraviti zadnji sled češčine, in ker se praški višjesodni predsednik temu pritisku ni hotel udati, je odstopil. S tem je prišel češki minister Rezek v jako neprijeten položaj, zakaj vse javno mnenje pravi: ali nima ta minister prav nič vpliva in ne more preprečiti zoper Čehe naperjenih sklepov vlade, potem naj odstopi, ali pa se ga sploh nič ne vpraša, in potem naj tudi odstopi. Tudi sicer jako previdno češko plemstvo začelo je energičnejše nastopati. Tako je te dni vodja češkega plemstva deželni maršal knez Jurij Lobkovic pri otvoritvi češkega obrtnega muzeja imel govor, v katerem je odločno in ostro obsodil narodnostno politiko sedanjega ministrstva To je znamenje, da se velevplivni češki aristokratje pripravljajo na energičnejše nastopanje zoper vlado.

Volilno gibanje se razvija čedalje živahnejše. V raznih kronovinah se vrše sedaj volitve volilnih mož. Vse kaže, da bodo nemški radikalci nekaj mandatov pridobili, socialni demokratje pa nekaj mandatov izgubili

Deželni zbori se snidejo, kakor je ministrski svet v sredo sklenil, mej 15. in 20. decembrom, a zborovali bodo le nekaj dni. V češkem deželnem zboru hočejo tudi deklaracijo nadvojvode Frana Ferdinanda na razgovor spraviti.

Nesloga mej Čehi. — Mej mladočeškimi voditelji sta dve struji. Jedna, radikalnejša, hoče, naj se na vsak način nadaljuje obstrukcija, druga je proti obstrukciji. Tej stoji na čelu bivši predsednik mladočeškega kluba dr. Engel. Sodi se, da v slučaju, če se mej tema frakcijama ne doseže sporazumljenje, se utegne mladočeški klub razcepiti na dva dela.

Hrvatska. — Te dni se je sešel hrvatski deželni zbor. Opozicija namerava spraviti na razgovor vprašanje o bosanskih železnicah in pa deklaracijo nadvojvode Frana Ferdinanda glede prestolonasledništva. Ban je obljubil, da se ta deklaracija predloži hrvatskemu saboru, a brzčas ne bo mogel svoje obljube izpolniti, kajti ministrski predsednik Széll je v nasprotju s to obljubo izjavil v ogrskem parlamentu, da se deklaracija hrvatskemu saboru ne predloži, češ, Hrvatska je del Ogrske in je s sklepom ogrskega parlamenta ta zadeva tudi zanjo urejena in dognana.

Nemčija. — Te dni se je sešel nemški državni zbor. Socialni demokratje so zahtevali, naj se jim v predsedstvu prepusti jedno mesto To se ni zgodilo in sicer so druge stranke rekle, da zategadelj ne, ker bi se soc. demokrat ne hotel pokloniti cesarju Velika razprava se je vnela o nemški ekspediciji na Kitajsko, ki stane že doslej 152 milijonov mark. Vlada se je izrekla zoper razdelitev Kitajske. Za prihodnje dni je napovedana velika razprava o podkupljivosti berolinske policije.

Srbija. — Razni listi so poročali, da se je mej srbskim kraljem in njegovim očetom Milanom dosegla poravnava, čemur pa se oficijalno odločno oporeka.

Francija. — Združeni reakcijonarci so poskusili strmoglaviti sedanje ministrstvo s tem, da so je obdolžili, da prodaja odlikovanja. Ta poskus se je izjalovil, in je zbornica izrekla vladi zaupanje. Poroča se, da pripravlja vlada zakonski načrt glede konfiskacije premoženja cerkvenih kongregacij, katero premoženje znaša nad tisoč milijonov frankov.

Vojna v južni Afriki se nadaljuje še vedno. Buri se bore v raztresenih četah, a delajo Angležem silno preglavico in mnogo škode. Te gverila-vojne pač še dolgo ne bo konec. Prezident Krüger je dospel v sredo v Marziljo. Kakor se potrjuje, se mu je posrečilo rešiti vse transvaalske državne arhive in tudi državni zaklad, ki znaša 20 milijonov.

Obrtnija.

Nemško, madžarsko in slovensko „Svoji k svojim“.

I.

Vzemi katerikoli nemški časopis v roke, v vsakem najdeš ali milih tožba ali pa ostrih napadov na „slovenski šovinizem“, češ Nemci na gospodarskem polju ne poznajo narodnostnih gesel, dočim smo Slovenci na polje narodnega gospodarstva zanesli geslo „Svoji k svojim“, torej politično oziroma narodnostno geslo.

V resnici pa so razmere vse drugačne, kakor jih slikajo nemški časopisi in v resnici nas Nemci, kar se tiče šovinističnega nacijonalizma na polju narodnega gospodarstva še daleč prekašajo. Avstrijski Nemci so tega šovinizma ravno tako prešinjeni, kakor Nemci „v rajhu“. Prusija meče neštete milijone skozi okno, da bi na Poznanjskem s pomočjo nemške kolonizacije zatrla poljski živel in Poznanjsko premenila v nemško provincijo. V času, ko nemški industrijalci in lastniki rudnikov in premagokopov bridko tožijo, da primanjkuje delavcev, v tem času izganja nemška policija slovanske delavce kar trumoma ali jih vsaj šikanira na vse načine in to zgolj iz nemškega nacijonalnega šovinizma, če tudi ima industrija od tega veliko škodo. Ako že ni izhajati brez inozemskih, nenemških delavcev in obrtnikov, trpe v Nemčiji rajši švedske, italijanske in celo arabske ali kitajske delavce, kakor pa slovanske. Zlasti napram laškim, arabskim in kitajskim delavcem in obrtnikom se doslej nemški šovinizem še nikdar ni oglasil, to pa zategadelj ne, ker stoje ti tuji delavci na nižji kulturni stopinji kakor nemški, ker nemški narodnosti niso čisto nič nevarni, in ker je tudi „standard of life“ teh tujcev veliko nižji kakor pri nemških delavcev, ker je neprecenljivega pomena za bisago nemških kapitalistov.

Nemški šovinizem na narodnogospodarskem polju se zrcali tudi še na drug način. Prosluli „katederski socialisti“ so se v zadnjih letih prelevili v nemške nacijonalce najhujše vrste. Adolf Wagner, Schmoller, Weber, Sering in drugi teh kateder socialostov oznanjajo, da se mora vsa vzhodna Nemčija brezobzirno in s porabo največje krutosti germanizovati.

Kaj pa avstrijski Nemci, ki s tako ogorčenostjo postavljajo naše geslo „Svoji k svojim“ na sramotni oder?

Ti Nemci izvršujejo na vseh poljih narodnega gospodarstva z veliko brutalnostjo tisto geslo, ki je mi največ samo z besedami oznanjamo, na katero pa vsi tako radi pozabljamo. Nemec se dosledno ogiba slovan-

*

skega trgovca in obrtnika, samo da mu ne da kakega krajcarja zaslužiti, vse svoje potrebščine kupuje le pri rojakih in od Slovana le to, česar drugod ne dobi, v službo jemlje samo Nemce in nemškutarje, da, celo dekle in hlapce išče mej Nemci in le kadar jih tam ne dobi, tudi mej Slovani.

Pomislimo dalje, kakšen namen imata „Südmark“ in ravnokar ustanovljena „Südmarkische Volksbank“, namen, z nemškim denarjem podpirati nemške trgovce in obrtnike, ki žive mej Slovenci, ter jim omogočiti, da pride slovenska trgovina in obrtnost v nemške roke in se tako prepreči narodnogospodarsko osamosvojenje Slovencev.

Tacih in jednacih dokazov se da navesti še mnogo in vsi oznanjajo na ves glas, da so Nemci v izvajanju nacijonalizma na narodnogospodarskem polju tisočkrat brezobzirnejši in krutejši kakor Slovenci, da smo tlačani tudi na tem polju podobni ovcam, Nemci pa volkovom.

Obrtnijske raznoterosti.

Dobavni razpis. C. kr. trgovinsko ministrstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici, da je ravnateljstvo kralj. belgijskih državnih železnic v Bruslju razpisalo ponudbeno razpravo glede dobave železniških pragov iz hrastovega in bukovega lesa l. 1901 in 1902. Pismene ponudbe za to se lahko takoj vlože na naslov „Direction de Voies et Travaux, rue de Louvain 11, Bruxelles.“ Natančnejša pojasnila se dobe v „Bureau central des renseignements concernant les adjudications“ in Brüssel, rue des Augustins, 17.

Za izvoznike. C. kr. trgovinsko ministrstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici, da vsled mnogih izjav, katere je Lloydov upravni svet poslal c. kr. pomorskemu oblastvu v Trstu, izvozniki (eksporterji) iz ekonomičnih razlogov v obče ne skrbe dovolj za varno in solidno zavijanje blaga, ki je namenjeno za prekmorski izvoz. Posebno naj se tukaj omenijo pošiljatve papirja, ki so bile z malimi izjemami srednje, pa tudi prav slabo zavite, tako da so se morale odkloniti kot neprikladne za prekmorski prevoz v direktnem prometu, še manj pa kot primerne za promet, pri katerem se večkrat prelaga. V zadnjem času so se tudi ponovljeno čule pritožbe o slabih zavojih in tovorih žebljev in sodov, ki so bili z ozirom na njih znatno težno veliko preslabo zaviti.

Trgovski in obrtniški zbornici je došlo poročilo, da je ravnateljstvo državnega premogokopa v Perniku (Bulgarija) razpisalo ponudbeno razpravo, ki se bo vršila 29. novembra 1900 pri okrožni finančni prefekturi v Zofiji, za dobavo lesa, ki se bo pri omenjenem premogokopu potreboval v letu 1901. Približna vrednost dobave je 198.000 frankov. Varščina znaša 9900 frankov. Natančneji dobavni pogoji, cahier des charges itd. se lahko pogledajo ob delavnikih pri omenjenem finančnem oblastvu.

Kmetijstvo.

Tri bogate vasi.

(Konec.)

Kmet v navedenih vaseh seje žito, ki se je kemično preiskalo na čistost. Vsaka vas ima stroj za čiščenje žita. Tako ima vsaka vas brane za čiščenje travnikov. Travniki se z umetnimi gnojili gnojijo. Pro hektar dobijo v teh vaseh 50—60 meterskih stotov sena in otave. (To približno dajejo tudi naši najboljši travniki.) Če se voda na travnike napelje, dobijo ti Nemci do 80 metrskih stotov na hektaru. Povprečno dobijo v Nemčiji 29 metrskih stotov sena in otave na hektaru. V Friedrichstalu se porabi na leto za 3000 mark umetnih gnojil, v Hagsfeldu 1000 mark. Te tri vasi pa kupijo na leto v Karlsruhe za 33 tisoč mark gnoja iz stranišč in hlevov. Ti stroški se jim povrnejo. V vsakem hlevu v teh vaseh stoji 2—3 glav goveje živine. Veliko svežega mleka prodajo v mestu Karlsruhe. Zadružno tamošnje mlekarstvo porabi vsak dan 700—800 litrov mleka za surovo maslo. Zraven redijo izborne pasmi prascev za trgovino in prešiče do masti. Najmanjši kmet v teh vaseh kupi na leto za 30—100 mark boljše klaje, (Kraftfutter) iz oljnarn, pivovarn. Vse tri vasi na leto za 40 tisoč mark.

Ti kmeti tičijo popolno v denarnem gospodarstvu, naturalnega ni več sledu. Te vasi proizvajajo za veliki trg in kupujejo na velikem trgu. Kmeti teh treh vasi kupijo in povžijejo na leto 670 metrskih stotov sladkorja. To stane 45—50 tisoč mark. Na jednega človeka pride 17 kil. (V drugi Nemčiji 8 kil.) Kave se povžije na leto 145 met. stotov v vrednosti 60 tisoč mark, na jeden želodec $3^1/_2$ kile, v drugi Nemčiji pa $2^1/_2$ kile. Oblačijo se ti kmeti moderno. Za obutev izda jeden 70—80 mark, za obleko 100—120 mark na leto.

Zajutrek teh kmetov obstoji iz kave z mlekom in sladkorjem in iz sveže žemlje. Kava je čista, nič cikorije. Okolo 10. ure dop. drugi zajutrek: kruh in nekaj klobase ali tudi sira in po leti sadni mošt. Opoludne: juha, sočivje, salata — in v bogatejših hišah, ki imajo 3—4 hektare zemlje 5krat, v manj premožnih 3krat na teden meso. V nedeljah volovsko ali telečje meso. V božiču se v vsaki hiši zakolje svinče. Po leti se kupuje meso pri mesarju. Nekateri zakoljejo po 4 prešiče, da imajo tudi po leti meso.

Majhne hiše zginjevajo, lepe prostorne hiše se v teh vaseh zidajo. Po večjem so te hiše jednonadstropne. V jedni hiši stanuje 6—7 oseb. Izredna snažnost je v teh hišah. V vsaki hiši je boljša soba, v katero otroci ne smejo, kmet pa le, če si čevlje prej izzuje. V tej sobi je tudi zofa. V tej sobi ima kmetica svoje najlepše reči, to je njeno svetišče. Tudi preproge se v njej najdejo. Zlate prstane ima vsak par, drsalnice vsak mladič, istotako tudi žepno uro. Ob novem letu 1894 se je samo v Blankenlochu 1209 vizitnic razposlalo trgovskim prijateljem. Razven verskih knjig imajo samo v malem Friedrichsthalu 76 političnih časopisov, razven tega pa še dosti leposlovnih. Strokovne časopise kmetijstva ima vsaka hiša. Na razstavah so ti kmeti zmagovalni tekmeci. Dr. Hecht piše: „Prebivalstvo teh vasi se je v tem stoletju podvojilo, blagostanje vsacega posameznega in občine se je še hitreje pomnožilo, prej prav nizke potrebe so se

pomnožile, povekšale; vse prebivalstvo se je duševno visoko povspelo".

Slovenci imamo dosti boljšo zemljo, kakor ti badenski kmeti. Naše kmetije obsegajo 10, 20—30 hektarov. Imamo Trst, Gorico, Ljubljano, Maribor, Celovec, — velika mesta in dosti manjših, kakor Celje, Novomesto, v katerih živi po 80 uradniških družin. Tudi imamo dosti knapov, ki morajo živila kupovati. Železnice so in jih bo s časom še več. Ledu se doma lahko dobi z malimi stroški za mlekarstvo. Morebiti ni za fino sadje boljših krajev na svetu in ni obnebje in zemlja tako ugodna kakor pri nas. Za najfinejšo marelico in najboljšo voščenko ali češpljo je vse ugodno. Koliko tisoč, da milijonov kron bi samo sadjereja pri nas ljudstvu na leto nesla. Če izsušimo samo mokronoški in kostanjeviški okraj (zadruge za izsušenje so že zdavno francoski in nemški, belgijski in danski okraji snovali), dobimo toliko sladke krme, da razpošljemo lahko samo iz slov. krajev mleka in njega produktov za tri velika mesta s 60—100 tisoč prebivalcev. Samo imenovana dva okraja imata več travnikov, kakor vsa Gorenjska. Loček, loček, ta pa ne izredi ne dobre krave, ne dobre mrhe. V pridelkih še danes Slovenci nismo čez naturalno gospodarstvo po večjem ven. Na slov. Štajerskem so v nekaterih krajih v vinogradstvu moderni kmeti, na Koroškem po malem boljši živinorejci, na Gorenjskem isto, ali po večjem še tiči naš kmet v starem obdelovanju. Da kak krajcar ulovi, vozari daleč za trgovce, ali fužine za mali denar; če bi računil, kar se zraven živina trpinči, oprava pohabi, kar sam porabi na potu in raztrga, bi takim zaslužkom figo pokazal. Veliko se jih oglasi za take vožnje in lesni trgovci in drugi se smejejo, ko dobijo tako ceno vožnje. Doma pa ta zaslužek nič ne zaleže. Gnojnica se pri nas pretaka po cestnih jarkih. Vsa ta izgubljena gnojnica je na Slovenskem na leto vredna, če se prispodablja z vrednostjo kupljenih umetnih gnojil, do 300 tisoč gold. Ptice, ki gosence pobirajo, redko kmet varuje pogina. Koliko tisoč gold. vrednosti se s temi dobrotnicami kmetskega gospodarstva pogubi. Pa bom šel v Ameriko, je stereotipni govor, ko kmet vidi, da ne gre naprej z njegovim gospodarstvom. Potem pride pohabljen s par sto gold. domov in zdaj je še ta moč, njegova osebna delavska moč pri zlodju. Luči, več luči je treba na slovenski kmetiji!

Poučni in zabavni del.

Košarica.

Spisal Ček.

(Konec.)

„Ali si ga videla, kako ošabno je potem sedel nama nasproti?"

„Res, imenitno si ga zavrnila. Sram ga je bilo menda".

„Sram, beži, beži njega sram?"

„Kdo je neki ona gospica?"

„Tudi jaz bi rada vedela. Prav tako ošabna, kakor on. Tako pomiluje me je nekoč pogledala. Vem, da sta govorila o meni. Pa nič naj se ne boji, mogoče se utegne nji prav tako prigoditi, kakor meni. Tudi nje se bode skoro naveličal, morebiti še prej nego mene".

„Le pomiri se, Vikica, in dobro spavaj! Lahko noč!"

„Lahko noč, mama! Jutri dalje!" Vika se urno razpravi, razmetajoč obleko od jeze po sobi.

Dolgo ni mogla zaspati. Kovala je naklepe, grozne naklepe proti Vilku. Toda slednjič si je morala priznati, da vsega tega, kar si je izmislila, vender ne bo smela povedati Vilku. Maščevanje je prisegla neznačajniku, a maščevati se mu ne bode mogla dosti. To jo je zabolelo tako, da jo je zopet posilil jok. Jokala je in vzdihovala, dokler ni zaspala.

Skozi žalužije na oknih se je že svetil najlepši dan, ko se je vzbudila. Hudo ji je bilo, tako nepopisno hudo. Ni se precej spomnila zakaj. Slednjič se vender zmisli na sinočni večer . . . Vilko, tuja plesalka, košarica . . . vsega se spomni.

Opravi se, celo sama, kar se zgodi pri nji kaj redko. A zajuterka se ne dotakne prav nič. Sede k pisalni mizici, da mu napiše slovo, slovo, kakoršnega še ni čital nihče.

Napiše list in ga prečita.

„To ni nič, to ga samo ujezi. Ganiti ga mora".

Raztrga list. Jame pisati novega, ne tako robustnega, kakor je bil oni, temveč rahlega, tožečega . . .

„Ta bode", pravi dokončavša. Prečita ga. Zasmili se sama sebi; toliko, da ne zajoka zopet.

„To ni maščevanje, ne ujema se z mojim sinočnim vedenjem. Menil bode, da mi je kdo ve kako žal".

Raztrga tudi ta list. Napisala bi bila najbrže še tretjega, a zdajci je zapel hišni zvonec. Vika pogleda skozi okno in ugleda voz, stoječ pred hišo.

Skoro nato vstopi služkinja in pove Viki, da želi mati, naj pride precej v vsprejemno sobo.

Vika se pogleda v zrcalu in odhiti za služkinjo. A skoro ji zastane sapa, ko ugleda Vilka, prihajajočega po koridoru. Hipoma pozabi vse, kar se mu je bila namenila povedati.

Komaj si je nekoliko opomogla iz zadrege, ko je že bil v sobi.

„Izvolite sesti", pravi gospa.

„Nekoliko le, milostna, zakaj mati in sestra me pričakujeta. Prišel sem, da se poslovim, ker odidem danes na počitnice. Že včeraj bi bil moral oditi ž njima, pa sem ji vender pregovoril, da sta še ostali do danes tu in sta šli sinoči z menoj na ples".

„Na plesu sta bili?" vpraša Vikina mati osupla. Tudi Vika je zardevala in prebledevala.

„Da. Hotel sem ji vama predstaviti, a mati je želela, da rajši ne, ker je bila preveč utrujena od potovanja“.

„Vaša — — mama na plesu?“

„Da, mati in sestra moja“.

„Sestra, vaša pl . . .?“

„Da, moja plesalka je bila sestra, ki je odšla še pred počitkom. — Pričakujeta me obe spodaj v vozu, oditi moram, pardon!“

„Veliko krivico je vam storila moja hčerka, gospod Vilko“.

„Da veliko, milostna, preveliko; poravnati se ne da več. Menda umejete, da potem, kar se je zgodilo, nimam več opravka v tej hiši. Poljubim roko! Na vas gospica, pa si ohranim za spomin košarico. Srečno!“

Počasi je odšel Vilko, mati in hči pa sta osupli strmeli za njim . . .

„O ta košarica!“ vzdihne Vika in se spusti zopet v jok . . .

Iz strijčevega dnevnika.

(Zapisal Fr. Kraljič).

Vroče je bilo tisto popoldne, ko sem sedel v hladni senci pod kostanjem in sanjaril Bog ve kaj vse. Nadležne mušice in muhe, katerim tudi ni ugajala prehuda vročina, zbrale so se pod kostanjem v obilnem številu. Nemirno so letale in se zbirale na beli jagničevi mizi, krog velike mesarske muhe, katera jim je nekaj pripovedovala, vsaj tako se je meni dozdevalo. Le jedna, po vsej sili si je hotela pridobiti sedež na mojem nosu — najbrže, da je bila socialistinja, kajti zletela je iz mojega nosa, naravnost v sredo skupine in se zapodila na pripovedovalko, potem pa zopet drzno na moj nos, kot bi hotela reči: „Tu sem varna, le naj pride katera druga tu sem, gotovo jo zapodim“. A prevarala se je. Predno je mogla našteti do tri, je že brcala in godrnjala v moji pesti.

„Tako sitnica“, sem rekel, ji prikrajšal peruti in jo vrgel tja v zbornico. To so se vsule tovarišice nanjo.

„Fran poglej kaj neki je tu notri zavito?“ zmotil me je oče iz mojega opazovanja.

„Pokažite!“ sem rekel in prijel za zarumenel zavitek. Prerezal sem vrvico in odvil papir. V črno usnje vezana knjižica se mi je pokazala. Radovedno sem odprl in mislite si moje presenečenje. Bil je to odlomek dnevnika materinega očeta.

„No, kaj je?“ je vprašal oče, menda je opazil izprembo na mojem obrazu.

„To so ujčevi spominki“.

„A tako“ — je rekel oče, in čelo se mu je nagubančilo.

Jaz pa sem začel slastno brati. Takoj na prvi strani je bilo zapisano. „Odlomki iz mojega življenja“.

Evo Vam jih:

1. majnika 1878.

Prvi majnik, krasen dan, dan lepote — dan ljubezni, a meni dan, dan spominov. Nehote mi uhitevajo misli nazaj v mlada leta, v majnik mojega življenja. Kakor razstrlo sliko gledam pred seboj detinjo dobo svojo. Vedno sva se igrala skupaj, on je bil jako močan, jaz pa slabeji, bled bolehav mladenič. Verij, prijatelj moj, brat moj, kje si? Samo tebi sem veroval, samo tebe sem jedino ljubil. Mamica mi je umrla, ko sem spolnil jedva osem let. Oče moj, bogat posestnik v starem Zakotju, se ni dosti brigal zame, preveč je imel opravka . . . Dopuščal mi je, da vsa se družila, da sva se igrala skupaj — pogovarjala se, trgala pisane cvetke, lovila urne ribice v potoku. Oklenil sem se kmetskega sinu z vsem svojim srcem. Ni mi branil oče, da bi celo jedenkrat objel ga, videč, kako da sva si draga drug druzemu.

Ko sem odšel v šolo, preprosil sem očeta, da je šel Verij z menoj, da sva se zopet skupaj učila. Imel sem ga zopet pri sebi. V šoli me je branil slabotneža zlobnih, bojaželjnih tovarišev, pomagal mi povsodi. Dokončala sva študije. Odhajal je v svet, verjemite mi, meni so tekle solze, kot bi umiral oče. Tudi tu se je kazal on starega moža. Krepko mi je stisnil roko in se hitro obrnil. Odšel je in ni ga nazaj. On se je posvetil zdravilstvu, ter dovršil v kratkem izpite z odliko. Ponosno sem gledal nanj! Čestitam ti Verij! Le naprej! Lepo zadačo si si izbral, posvetil si sebe in svoje delovanje v prid človeštva.

In jaz? Jaz sem ostal doma. Bolehen in slaboten, kot sem, pohajam doma, ogledujem obširna posestva, ki sem jih podedoval. Truden pribajam zvečer domu, a ne diši mi ne jed ne pijača. Željno štejem sekunde in minute, a ne morem zaspati. Kdo je temu kriv? Ne vem! Jaz gotovo ne! Morebiti mati? Težko da, vsaj je živela tako sveto, tako pobožno. Oh mati, zakaj si mi že umrla.

Vedno bolj mi izginja tvoja draga, otožno mila podoba, tvoj proseči obraz, ko si umirala. — Oh zakaj, zakaj si umrla? Ne, ne! Ne morem več pisati, preveč mi tolče po sencih. Kakor kladivo . . . Razbiti mi hoče redno glavo . . . Morebiti bom pisal pozneje!

4. junija 1878.

Ljubljeni Verij!

Kaj je zmenoj, me vprašaš v zadnjem pismu! Saj veš. Prav pridno napredujem v bolezni . . . Nervozen do skrajne meje, slab stvor, sestavljen iz samih živcev. Da me vidiš, bi menil, v meni se pretaka mesto rudeče krvi, gosta rumena mešanica. In kaj še novega! Velika novica! Tvoj Ivo se je zaročil z angeljem v ženski podobi. Da, Verij pravi pravcati angelj je moja Ida . . . Sedaj te vidim, kako se pomilovalno posmehuješ meni, češ, čemu je treba meni bolniku, žene . . . Da, da ravno bolnik potrebuje bitja, katero bi mu streglo, katero mu podaja grenka zdravila v usta. Povem naj ti, kako sem se zaročil. V Temnico, saj veš oni gradič tam v strani od mojega, prejšnja lastnina Skovinova, je prišel neki Nemec, baron Waldern. Tu sem videl prvič sestro nje-

govo — zaročenko svojo Ido. S svojo zunanjostjo, s svojim demoničnim očesom me je popolnoma očarala. Jeden pogled njen, načinil me je njenega roba. Ves se tresem, po meni vse vre in kipi, kadar sem tam na obisku. In kako je zabavna! Vedno ve pripovedovati mične dogodbe, katerih je že tu doživela med našim ljudstvom . . . Še bolj pa, kot vse drugo, očaral me je njen božanski stas, njena ponosna hoja in kretanje.

In danes, danes je oni srečni trenutek, ko sem jo dobil za-se, ko smem imenovati ta biser svoj. Popoldne sem šel v Temnico, da je nekoliko razvedrim. Sama je sedela Ida na vrtu in brala „Werthers Leiden". Sam ne ne vem, kako sem se predrznil Idi povedati, da jo ljubim. Oh kako sem se tresel v tem trenotku, čakaje svoje usode. Zarudela je, se nasmehnila in pogledala s svojim demoničnim očesom . . . Ta pogled me je zmešal popolnoma Privil sem jo k sebi in jo hotel poljubiti na njene valovite črne lase. Zmaknila je glavo in njene polne ustnice so se pritisnile k mojim. Oh Verij, te ustnice, ta vroč, žareč poljub je strašen.

Pišem ti mnogo o Idi, a nje ti nisem še orisal. Ona je vitka, visoka, bolj obilna. Črni valov ti nekoliko kodrasti lasje se ji spuščajo po lepem, pravilnem klasičnem obrazu. Nos je liki grških boginja. In ustnice, te mamljivo vabeče ustnice so rudeče, polne. Slab je moj oris, oh da bi bil slikar, skusil bi ti jo orisati in sicer tako orisati, kakor je v resnici, kajti njena mila podoba mi napolnjuje moje bolno, slabo srce. Moje misli so vedno pri nji. Kamor koli grem, povsodi mi sledi njena zapeljiva slika. Tako vidiš je Ida. Samo, kadar njo dosežem, kadar jo bodem smel imenovati svojo, bom srečen.

Odgovori kmalu svojemu Ivi.

(Konec prih.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Glavni učitelj na ljubljanskem učiteljišču gosp. dr. Fran Ilešič in vadniški učitelj gosp. Fr. Suher sta imenovana za člana izpraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole. — Ces svetnik gosp. Vinko Skodlar, ravnatelj deželne prisilne delavnice v Messendorfu pri Gradcu je šel v pokoj. — Bivši konnertni vodja „Glasbene Matice", gosp. Josip Čerin, je postal regens chori na Dunaju.

— **Šolske vesti.** Začasno sta nameščena gosp. Fran Praprotnik na drugo učiteljsko mesto v Zatičini in gospa H. Schweikert v Št. Lambertu.

— **Promocije.** V soboto sta bila na graškem vseučilišču promovirana gosp. Ivan Vrtačnik, c. kr. vladni konceptni praktikant v Ljubljani, doktorjem prava, in g. Ernest Mayer iz Škofje Loke doktorjem vsega zdravilstva.

— **Častno občanstvo** je podelila občina Jezersko znanemu turistu profesorju dr. Frischaufu v Gradcu in načelniku češke podružnice Slov. planinskega društva prof. dr. Chodunskemu v Pragi.

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil od deželnega zbora kranjskega sprejeti zakon o zlaganju zemljišč.

— **Nepotrjen zakon.** V goriškem deželnem zboru sklenjeni zakon, naj se krajna občina Ločnik, glede katere vlada že veliko let boj mej Slovenci in Lahi, izloči iz goriškega političnega in sodnega okraja in priklopi gradiščanskemu, ni dobil najvišjega potrdila.

— **Poročil** se je brambovski nadporočnik gosp. Fran Rus z gospč. Zofiijo Valentinčičevo.

— **Govor v spomin Prešerna** pri slavnostnem zborovanju dne 2. decembra prevzel je predsednik „Slovenske Matice" gospod profesor Fran Levec.

— **Deželni komite za mednarodni kongres zoper alkoholizem** se je dne 17. t. m. konstituiral. Ta odbor ima sledeče ude: Ludovik marki Gozani, deželnovladni svetnik, Peter Grasselli, deželni odbornik, dr. J. Kopřiva, mestni fizik, dr. O. Krajec zdravstveni asistent, dr. J. E Krek, profesor bogoslovja, dr. Alfred Mahr, okrajni zdravnik, dr. Danilo Majaron advokat, Fran Podgoršek, policijski svetnik, Alojzij Poljanec, vodja dež. prisilne delavnice, dr. Ivan Robida, ordinarij deželne blaznice, J. Višnikar, sodni svetnik, dr. Fran Zupanc, deželnovladni svetnik.

— **Gospa Irma Polakova** je te dni gostovala v Zagrebu in dosegla jako lep uspeh. Hrvatsko časopisje izreka željo, naj bi se gospa Polakova angažirala za zagrebško gledališče.

— **Slovensko trgovsko društvo »Merkur«** ima dne 25. t m. v „Narodnem domu" svoj občni zbor.

— **Notarska zbornica.** Minolo nedeljo so v Ljubljani zborovali kranjski notarji. Predsednikom notarske zbornice je bil zopet izvoljen gosp. Ivan Gogola, za odbornike pa gg.: dr Bežek, A. Komatar, M Lenček, J. Plantan, dr. Poznik in L. Svetec, namestnika sta gg. G. Omahen in E Orožen

— **Novo politično društvo** za kočevski politični okraj se je ustanovilo v Ribnici dne 18. t. m. To društvo spada v organizacijo katoliške stranke.

— **Novo poštno poslopje** sezida poštni erar prihodnjo spomlad v Tržiču.

— **V ljubljansko dež. bolnico** je bilo meseca oktobra sprejetih 300 žensk in 261 možkih, skupaj 561 bolnikov. Ozdravljenih so odpustili 321, zboljšanih 154, neozdravljivih pa 18. Umrlo je 26 bolnikov. Koncem meseca jih je ostalo v bolnici 328

— **Volilno gibanje na Kranjskem** je postalo tako živahno, kakor pač še nikdar ni bilo. Vzrok tej živahnosti tiči v postavi, s katero se je uvedla direktna in tajna volitev. Ljudstvo spoznava šele sedaj, kaj je prav za prav volilna pravica Začelo se je postavljati na lastne noge in se podalo v volilni boj. V zadnjem času je bilo v raznih krajih dežele vse polno shodov. Veliki shodi so bili v Št. Rupertu, na Črnem vrhu, v Gorenjem in Dolenjem Logatcu, v Cerknici in v Ribnici, manjši pa v Bukovju, v Šent Janžu in drugod, Vse kaže, da bo volilna borba velikanska, izid je pa popolnoma negotov.

— **Prestop v protestantizem.** Dne 11. t. m. je v protestantski cerkvi v Ljubljani vzpričo cele verske občine, prestopilo deset oseb v protestantizem. Poroča se, da je lani in letos na Kranjskem že 70 oseb prestopilo k protestantski veri.

— **Kasacijski dvor** je potrdil sodbo celjskega porotnega sodišča, s katero je bil učitelj v Grižah pri Celju Fran Gostinčar obsojen na dva meseca v zapor, ker se je lani za časa celjskih izgredov nemških tolovajev, ki so ga napadli, poskusil ubraniti z revolverjem, ter je trgovskega potnika Polanca nekoliko obstrelil.

— **Lavantinsko tiskovno društvo v Mariboru** namerava izdajati poučno knjižico, v kateri se bodo razpravljala pereča verska, narodna, politična, šolska, socialna in gospodarska vprašanja.

— **Kulturni inžener za Štajersko.** Deželni zbor štajerski je sklenil predlanskim, nastaniti posebnega kulturnega inženerja. Ta sklep se je zdaj izvršil.

— **Občinske volitve v Mariboru.** V tretjem razredu so zmagali socialni demokratje z vsemi svojimi kandidati.

— **Volitve volilnih mož na Goriškem** se bodo zvršile večinoma že ta teden. V kolikor je posneti iz listov, ima doslej napredna slovenska stranka precej več volilnih mož kakor Gregorčičeva.

— **Slovenska umetniška razstava v Zagrebu** se otvori dne 22. decembra v ondotnem „umetniškem domu".

Za trgovce z Nemčijo. C. kr. trgovinsko ministrstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici, da se je v zadnjem času po poročilu c. in kr. avstr. ogrsk. konzulata v Monakovem večkrat pripetilo, da se trgovskim potnikom avstr. trgovskih tvrdk pri kralj. glavnem carinskem uradu v Monakovem ni oddalo vzorcev blaga, ker niso imeli predpisanih obrtnih izkaznic. Vsled tega se trgovci opozarjajo, da preskrbe svojim zastopnikom predpisane obrtne izkaznice, da isti ne bodo imeli pri sklepanju svojih kupčij zamud in ovir.

— **Umrli.** V Gradcu je umrl umirovljeni profesor gosp. Viljem Urbas, ki se je mnogo bavil s kranjsko zgodovino. — V Mariboru je umrl ekspeditor knezoškofijskega ordinarijata gosp. Mihael Breznik. — V Ljubljani je umrl upokojeni železniški uradnik gosp. Karol Žilič. — Na Dunaju je umrl c. kr. gardist gospod Alojzij Lavrič. — V Trbižu je umrl tamošnji notar gosp. Huss.

— **Dobre stare čase** tako radi hvalijo in v marsikaterem oziru po pravici. Zlasti so se odlikovali prejšnji časi v tem, da so bile življenjske potrebe bolj priproste in živila bolj naravna. Kaj vse nam razburja zadnji čas naše živce! Vrh tega vedno bolj razširjeno uživanje upijanljivih in druzih razburljivih pijač! Da se temu pogubnemu vplivu kolikor mogoče zastavi pot, nujno priporočamo, naj se k bobovi kavi, ki je sama škodljiva in razburja živce, primešava polovico Kathreiner-Kneippove sladne kave, katera je zdravju koristna. Splošno je že znano, kako prijetna in okusna kava se dobi na ta način, in kako pomirja in krepi živce, dočim jih čista bobova kava razburja in slabi. Tega pomočka svojemu zdravju naj bi nihče ne opustil, zlasti pa bi se ne smela dolgo obotavljati nobena gospodinja, da upelje in porablja v blagor svoje družine zdravo domačo Kathreiner-Kneippovo sladno kavo v znanih izvirnih zavitkih.

— **Ustavljena preiskava.** Anton Lukšič in Ivan Leharna iz Drake sta bila koncem minolega meseca aretovana, ker sta bila na sumu, da sta sokriva smrti Josip Mirtiča, ki je v Kandiji pri Novem mestu utonil. Preiskava proti njima se je ustavila, ker se je izkazala njiju nedolžnost.

— **Vlak raztrgal** je v bližini južnega kolodvora v Gradcu 17letnega Slovenca Fr. Kaca.

— **Ukraden denar je dobila nazaj** Marija Makovec, mesarica v Ljubljani. Vzetih jej je bilo 170 kron, čez nekaj dni pa jej je ta denar vrnila neka neznana oseba, češ, da ga je — našla, vsekako jako čudno!

— **Skrivnostna smrt.** Na Visokem je nenadoma umrla neka vdova. Žena je bila malo pred zdrava in močna, in zato so se ljudje zelo čudili tako hitri smrti. Po pogrebu so razdrli njeno posteljo in našli v slami novorojeno dete.

— **Brezsrčen sin.** V Selu na Goriškem je neki France M. zgrabil lastno mater in jo tako zavihtel ob hišni vogal, da si je sirota zlomila nogo in poškodovala roko.

— **Iz ljubosumnosti** je minolo nedeljo v Zg. Gameljnah z gnojnimi vilami udaril Ant. Letnar svojega druga Jan. Dobravca in mu zdrobil črepinjo.

— **Cigana — tatova.** V Logatcu so orožniki prijeli cigana Franca in Jožefa Hudovoviča, ki sta na sumu, da sta pokradla več konj.

— **Samomor in ogenj.** V Goričici se je primerila dvojna nesreča. Neki stari berač se je vlegel pod vlak in bil povožen, v Stobu pa je zlobna roka zanetila ogenj, ki je provzročil veliko škodo.

— **Samomor.** V Beljaku se je ustrelil agent Izidor Mikula iz Ljubljane.

— **Zastrupila** se je v Trstu 26letna Katarina Bezek, hči mašinista Jožefa Bezeka.

— **Umorjen učitelj.** V Tešinu so našli učitelja Scheiderja umorjenega. Soproga umorjenčeva je priznala, da ga je umoril njen ljubljenec posestnik Storch z njeno pomočjo. Ženo in morilca so zaprli.

— **Usmrčenje orožnika.** Te dni so, kakor poročajo iz Belegagrada, ustrelili orožnika Zvojina Mojsilovića, ker je pred tremi leti s svojo ljubico vred na beligrajskem pokopališču umoril neko staro ženo.

— **Statistika obsojencev v Srbiji.** Srbsko notranje ministrstvo je izdalo pregled obsojencev za leto 1898—1900. Leta 1898. je bilo obsojenih radi uboja 106, razbojništva 4, radi požiga 125 oseb. Leta 1899. radi uboja 68, razbojništva 38 in požiga 68 oseb. Leta 1900. radi uboja 64, razbojništva 32 in požiga 47. Število obsojencev v Srbiji torej vztrajno pada, kar je veselo znamenje.

— **Poskušen samomor pred sodnikom.** V Trevisu se je preteklo soboto razpravljalo proti Ivanu Pezzi, ki je bil aretiran v hotelu „Bersaglieri" ker je ondi več dni stanoval, a ko je bilo treba plačati račun je izjavil, da nima denarja. Ko pa so po njega prišli karabinijerji, se jim je zoperstavil in jih zmerjal. Sodnik ga je spoznal krivim in obsodil ga je na 4 mesece in 20 dni zapora, ter plačanje sodnih stroškov in 140 frankov globe. Ko je Pezzi slišal obsodbo, porabil je priliko, ko niso nanj pazili in si je z ruto tako močno stisnil grlo, da bi se bil gotovo zadušil, ako ne bi za časa k njemu priskočil sodnijski sluga in ga s pomočjo karabinijerjev rešil gotove smrti.

— **Zadavila se je s svinčnikom.** Mala učenka v Guntramsdopu pisala je svojo nalogo s svinčnikom in pri tem si vedno močila svinčnik na jeziku. Pri tem jo je napadel kašelj in svinčnik je potegnila s sapo v dušnik. Vsa pomoč je bila zastonj, četrt ure nato je deklica umrla.

— **Nesreča z automobilom.** Pred nekaj dnevi se je vozil pariški bogataš grof Rafael Sahen d' Anvers na automobilu z neznansko silo ter butnil ob zemljo, nakopičeno ob cesti. Voz je priletel s tako silo ob nasip, da je vrgel grofa pod se, kjer je ostal z zdrobljenimi prsi. Nekaj dni poprej šele je kupil grof automobil za 50 000 frankov. Belgijski kralj je osem dni poprej hotel kupiti automobil, a kralju se je zdel predrag, toda parižkemu grofu ni bil predrag, dasi ga je stal življenje.

— **Duševni proletarijat na Francoskem.** Na Francoskem je 12—13.000 zdravnikov. Samo v Parizu jih je okoli 2.500. Skoro 1.200 zdravnikov zasluži manj kot 8000 fr. V Parizu je nádalje 3000 odvetnikov. Le 200 jih zasluži nad 10.000 frankov. Sodni uradniki zaslužijo spočetka le 3—4000 fr. na leto. Največ duševnega proletarijata je v stanu učiteljev in odgojiteljev. Profesor na realki zasluži 2—3000 frankov, na gimnaziji pa 3—5000 frankov. Prvih je okoli 1.500, drugih okoli 1.800. Učiteljev in učiteljic je okoli 150.000. Plača znaša 1000—1500 frankov. Ravnatelji zaslužijo okoli 1800—2400 frankov. Tudi častnikom se godi slabo. Celo stotniki imajo plačo 3.800 frankov. Upravnih uradnikov je okoli 25.000. Plačo imajo najnižjo. Vsaj 15.000 trpi pomanjkanje. Med umetniki, pisatelji, slikarji, kiparji, glasbeniki jih umrje v bedi v Parizu 4—5000. Največji pisateljski zaslužek v Parizu je 3—5000 frankov na leto.

— **200 kitov so ujeli** pri Whitenessu na Islandiji minoli petek. Prignali so jih s čolni do obrežja ter jih ondi pobili. Kmalu je bil ves zaliv krvav. Kite so pobijali z noži, kosami, cepini in bati. Vrednost ubitih kitov znaša okoli milijon goldinarjev!

— **Izgredi v Londonu.** Zadnjega oktobra je dospelo v London par sto prostovoljcev iz Južne Afrike. Seveda se je nabralo ogromno število radovednežev. Množica je vojaški kordon prodrla, in vojaštvo je več ljudij ranilo. Podrl se je tudi neki voz, s katerega so gledali prostovoljce. V nastali gnječi je bilo 140 oseb ranjenih, 4 pa zmečkane. A tudi na drugih krajih so se primerile nezgode. V bolnišnice je bilo pripeljanih do 2000 ponesrečencev 250 oseb so morali takoj operirati! Občinstvo se je vedlo sila surovo. Množice pijancev in tolpe barab so napravile po noči velike škandale. Več sto oseb je bilo aretiranih. Listi grajajo občinstvo, a konstatujejo ob jednem, da so napravili prostovoljci najžalostnejši utis.

— **Nesreča na morju.** Dne 27. m. m. zadela sta blizo Pulja dva avstrijsko-ogrska manjša parnika „Prudente“ in „Osip“. Prvemu zapovedoval je Niko Širola iz Ičići in stal ob času sunka na krmilu. Vsled močnega sunka padel je kos prelomljenega jarbola na nesrečnega Širolo in ga v tem hipu usmrtil. Obe ladji sta hudo poškodovani. Nesrečnega Sirolo so mrtvega pobrali in ga položili v njegovo izbico Ker so se bali, da bi katera ladija ne utonila, so ladje drvili v puljsko luko Dosedaj še ni dognano, kedo je kriv nesreče, ki se je dogodila krog 9. ure.

— **Železniški unikum.** Beira-železnica v južni Afriki zasluži zaradi svojih nenavadnih lastnosti, da se imenuje najčudnejšo na svetu. Potovanje po nji pa ni nikakor prijetno. Pot pelje skozi same močvirnate kraje, kjer je napravljena proga na samih kolih in se takorekoč maje zemlja pod njo; ako pa pride nevarno močvirje, drži njena pot po temnih stoletnih gozdih, kjer je vse polno divjih zverij. Kadar zveri čujejo, da prihaja vlak, začnejo tuliti, pred vsem tigri in levi in videti jih je, kako drvijo sem in tja. Poleg tega je v gozdu še vse polno kač in vsakovrstne golazni, tako da so popotniki v vednem strahu. Do sedaj je osobni promet na tej progi le malenkosten, a ker pelje železnica skozi velike pokrajine in mesta, prorokujejo strokovnjaki tej progi veliko bodočnost. Potem seveda se bodo morale umakniti zveri in dati prostor človeku in njegovim delom.

— **Milijonarjeva rakev.** Minulo leto umrl je na atlantskem morji milijonar Tomba. Po predpisih so ga seveda morali spustiti v morje. Mati mladega Tomba pa je obljubila nagrade 60.000 kron onemu. ki bi zamogel iz morja potegniti rakev z ostanki njenega sina Nemirno morje je na brazilijansko obrežje izvrglo dve rakvi in stara milijonarka je poslala tje svoje oglednike, ni li morda katera njenega sina. Toda o milijonarju ni bilo sledu.

— **Pes z umetnim zobovjem.** Polnokrvna doga „Handsome“ gospoda Harrý-ja D Platta v Chicagu je dobila pri zobozdravniku dr. O' Connorju osem zob z zlato ploščo, s katerimi more doga jesti in grizti baje celo kosti. Zobozdravnik je rabil štiri tedne, predno je mogel napraviti psu za spodnjo čeljust mavčni odliv in po njem ploščo.

38

Tržne cene.

V Ljubljani dne 23. novembra 1900. Pšenica K 7.80 h, rž K 6.80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6.30 h, ajda K 6.50 h proso K 7.— h, turšica K 6.50 h, leča K 8 — h, fižol K 10.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v čreva**, se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnih jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja**, odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji, Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi. Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro-Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Moje zeliščno vino ni nobeno tajno sredstvo, taisto obstoji iz: Malaga vino 450,0, vinsko žganje 100,0, glicerin 100,0, rudeče vino 240,0, jerebinkovi sok 150,0, češnov sok 320,0, mana 30,0, sladki janež, janež, helenska korenina, amerikanska krepostna korenina. svedrec, kalmus 10,0. Vse to je skupno.

Pri nakupovanju jesenskega in zimskega blaga za obleke
se priporoča **domača trgovina**

ČEŠNIK & MILAVEC

Ljubljana

Špitalske — Lingarjeve ulice.

Uzorci se razpošiljajo po pošti brezplačno.

Loterijske srečke

V Lincu dne 17. novembra t. l.: 8, 25, 44, 40, 43
V Trstu dne 17. novembra t. l.: 5, 70, 80, 48, 27.
V Pragi dne 21. novembra t. l.: 19, 81, 55, 3, 5.

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig** za **mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (20—25)

Anton Rukavina

Trst. Via Belvedere št. 23.

Doktorja pl. Trnkóczyja

preskušena zdravilna in redilna sredstva, preskušena že mnogo let, priporoča in razpošilja

lekarna Trnkóczy v Ljubljani.

Najceneje se dobivajo v podpisani lekarni, če se naroča po pošti, odkoder se ta zdravila vsak dan na vse strani sveta z obratno pošto s poštnim povzetjem takoj pošiljajo, tudi celo samo jeden komad z natančnim navodilom o uporabi.

Za štedilne gospodinje, dojenčke, otroke, nervozne, okrevajoče, slabotneže, malokrvne, bledične, za vsakega bolnika, sploh za vsakega se namesto brezmočne, razdražujoče kave in ruskega čaja **doktorja pl. Trnkóczya**

Kakao sladni čaj priporoča kot tečno, krepilno, zdravo in najceneje hranilno sredstvo. Zavojček (četrt kile vsebine) 40 h, 14 zavojčkov samo 5 K.

Dalje se priporoča: **Doktorja pl. Trnkóczyja**

Želodečne kapljice. Izborno sredstvo za želodec. Deluje pomirjujoče, krepilno, bolest utešujoče, tek vzbujajoče, čisti želodec in pospešuje prebavo. Steklenica 40 h, pol tucata 2 K.

Krogljice, odvajalne, želodec čistilne. Čistijo želodec, odvajajo blato, odpravljajo napenjanje in zabasanje želodca brez vseh bolečin, kakor se to čestokrat pripeti pri drugih krogljicah. Škatlja 42 h, šest škatljic 2 K 10 h. — **Pocukrene krogljice.** Škatlja 80 h, tri škatlje 2 K.

Prsni, plučni in **kašljev sok** ali **zeliščni sirup,** prirejen z lahko raztvarljivim apnenim železom, utišuje kašelj, raztvarja sliz, lajša bol in kašelj, vzbuja tek in tvori kri. Steklenica 1 K 12 h, pol tucata 5 K.

Drgnilni ali **udov cvet (protinski cvet, Gichtgeist)** priporočljiv je kot boli utešujoče, lajšajoče drgnenje v križu, rokah in nogah, kot novo poživljajoče drgnenje po dolgem hodu in težkem delu. Steklenica 1 K, šest steklenic 4 K 50 h.

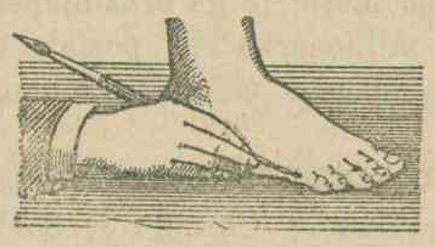

Varstvena znamka

Tinktura za kurja očesa, preskušeno sredstvo proti bolestnim kurjim očesom, bradavicam, roženici, žuljem in ozeblinam. Ima to veliko prednost, da je treba s priloženim čopičem bolno mesto zgolj namazati. Steklenica 80 h, šest steklenic 3 K 50 h.

Ker je vedna skrb p. n. ekonomov, poljedelcev, živinorejcev itd. obrnjena na vzdrževanje zdrave in krepke živine, opozarjamo iste posebno na doktorja pl. Trnkóczyja redilne pripravke za živino.

Doktorja pl. Trnkóczyja (41—9)

Živinski redilni prašek za notranjo rabo pri **kravah, volih** in **konjih.** Že blizu **50 let** z najboljšim uspehom uporabljevan, kadar krave nočejo žreti, in da se zboljšuje mleko. Zavojček z navodilom giede uporabe 1 K, pet zavojčekov **samo** 4 K.

Varstvena znamka.

Prašičji redilni in krmilni prašek. Varstveno in dijetetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi za tvorbo mesa in tolšče. Zavojček 50 h, pet zavojčkov **samo** 2 K.

Glasom razglasa visoke c. kr. deželne vlade z dne 18. julija 1899 smejo ta prašek tudi trgovci prodajati. Zahteva naj se pa pri istih samo pod imenom **doktorja pl. Trnkoczyja prašičji prašek,** pristen samo z gorenjo varstveno znamko.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**